

FOKUS

SPRÅKLYDSANGER MED OPPGAVER

FOKUS A BOKSTAVLYDER

FOKUS E STUM BOKSTAV OG G SOM J-VIKAR

LESEKURS A STAVSKRIFT

Jj

Toril Karstad

JAKTFALK HUNN OG HANN

Fokus er delvis utviklet ved hjelp av midler fra Extra-stiftelsen (nå Stiftelsen Dam).
Forsidebildet er tegnet av Melissa Adéle Popkema.
Heftet kan kombineres med Skjelfjords lesebok og Tømtes løkkeskriftmateriell.

J-LYD-VERS: SANG NR. 28

Tekst: Toril Karstad, vokal: Christa Marie Bentzen 6.kl.
Komp og opptak: Øyvind Åge Berg, illustrasjon: Lydia Madeleine Popkema 7 kl.

Jeg gikk til jeger Jonas. Vi jaktet jo på hjort.
Jeg gjorde gjerne jobben og jogget jevnt og fort.
En jente gjeng fant jordbær bak et hjul.
Et jefly jagde jerv og hjort i skjul.

TALESYMBOL:

TUNGERYGG
MOT GANE
STEMME

OPPGAVE 1: LYTT TIL OPPTAKET, OG PRØV Å LÆRE VISA.

OPPGAVE 2: LES SANGTEKSTEN HØYT, OG LEGG MERKE
TIL HVOR DU SIER J-LYD. SETT RING RUNDT
ALLE j-ER OG vIKARER FOR j, OG SI LYDEN J.

OPPGAVE 3: SETT STREK UNDER ALLE STUMME
BOKSTAVER FORAN j. SI TIL DEG SELV
HVA SLAGS BOKSTAVER DET ER.

OPPGAVE 4: FORKLAR FOR NOEN HVILKEN BOKSTAV SOM
KAN VÆRE VIKAR FOR j.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG,
FEIT O HAR Å-LYD, INNRAMMET RT ER t-LYD, RN ER r-LYD, NG ER ŋ-LYD, SKJ ER f-LYD.

OPPGAVE 5: FINN LYDEN J SKREVET MED SYMBOLET j.
SI LYDEN MENS DU SETTER RING RUNDT SYMBOLET.

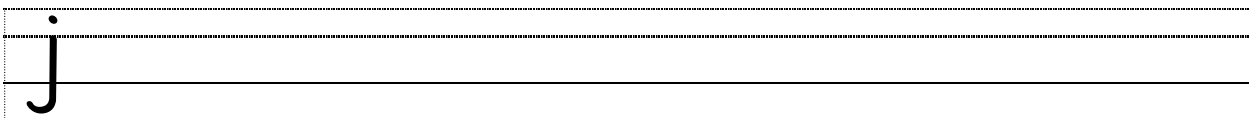
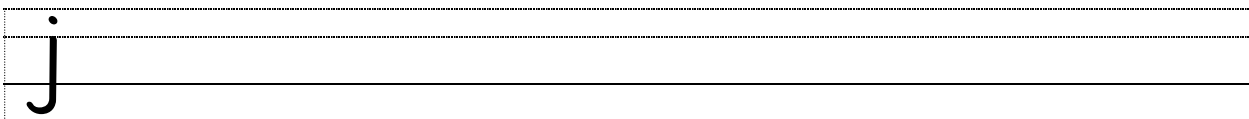
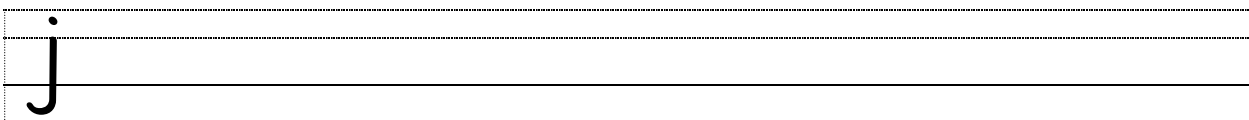
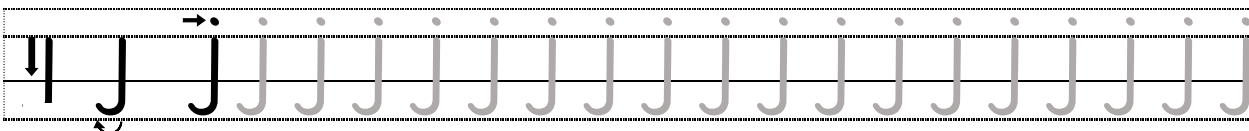
h v i o j å o v a j d p b t ø k s u j p å v l f r m v j d y s
r æ o m j l j k a v j n æ b l k g å j h i ø i r a p i å e y e
b p t j ø j u k t o m j e s o j e h m f j l g d e j b å j v t j
b i d s g å j æ å h l v s y m g j m y g y r d m j g a f u
b r n æ j a o j l k p u a t i o å o e v j n v å ø f j æ j i e
m i æ j i n v s m j p i t j p j æ j l t i ø b k j s u a p f g r
j r ø a m y s æ j l j æ u n g d s l æ t y r f k m e l j v j
ø j b l i k v n j u å j h o n j a i k y n b y j t ø h v t æ m

Tegninger: James Ellsworth De Kay & The von Wright Brothers, Rawpixel. Foto: Tareq Uddin Ahmed CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=88251395>

OPPGAVE 6: SKRIV STAVSKRIFTBOKSTAVEN. SI BESKJEDE^N TIL DEG SELV MENS DU SKRIVER.
HUSK Å SKRIVE ORD MED j FERDIG FØR DU SETTER PRIKK.

DYPT NED, BØY, VENT, PRIKK

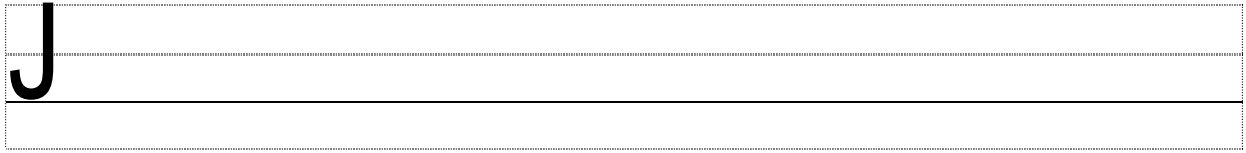
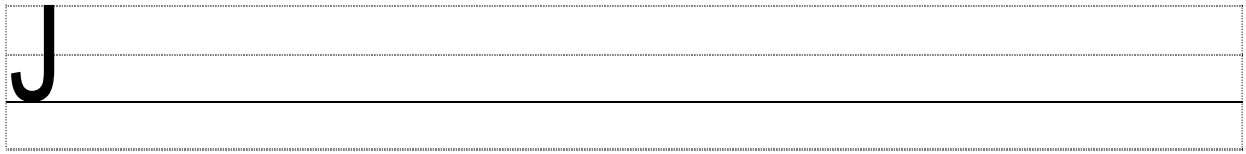
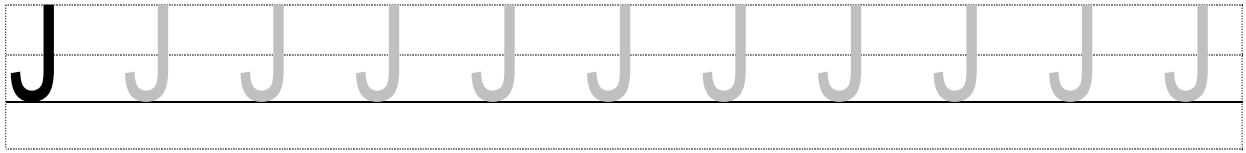
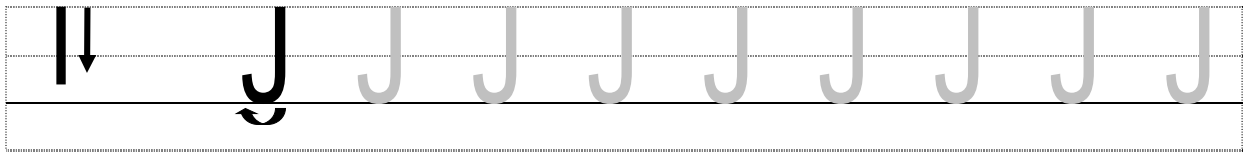

Giacomo Cavenezia, Rawpixel.com

OPPGAVE 7: SKRIV STORE BOKSTAVER. SI BESKJEDEN TIL DEG SELV MENS DU SKRIVER.

LODDRETT NED, MOT VENSTRE, LITEN BUE OPP

BUE OPP BETYR BUE MED ÅPNING I RETNING OPPOVER

JUR ER MELKEBEHOLDEREN TIL KU, SAU OG GEIT.

Øyvind Martinsen, Fokus © Toril Karstad Kreativ Læring

OPPGAVE 8A: LES J-ORD MED LANG VOKAL OG BARE J.

1 j <u>e</u> g	2 jor <u>d</u>	3 jor <u>d</u> a	4 en fjor <u>d</u>
-------------------	-------------------	---------------------	-----------------------

OPPGAVE 8B: LES ORD MED LANG VOKAL, OG LEGG BOKSTAVKORT.

1 ja jo i fjor jul jur	2 jus jage juli juni jeger	3 januar jubel juble jøde jaguar	4 jagerfly juletre majones spjære juv	5 fjøs fjes fjøl fjær jålete
---------------------------------------	---	---	--	---

JUR ER MELKEBEHOLDEREN TIL KU, SAU OG GEIT.

Toril Karstad

Helga Irene Karstad, 7 år

JUV = DYP FJELLKLØFT

Hans Gude, Nasjonalmuseet

OPPGAVE 8C: LES ORD MED KORT VOKAL, OG LEGG BOKSTAVKORT.

1 jaha jente jekk jass jekke	2 jakke jeksel juvel adjø jumper	3 jammen jommen jakte vilje liljer	4 jevn jetfly jakt fjell bjørk	5 bjeffe bjelle hølje balje sølje
---	---	---	---	--

Andreas Karstad, 10 år

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD. INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 9A: LES RIM MED LANG VOKAL.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Jon^oas rime^er: majones – fjes – hes – les – pes

Jorun rimer: fjær – gjær – jordbær – er – der

Joar rimer: jul – ul – hjul – fugl – gul – hul – kul

Jesper rimer: fjøler – søler – setesdøler – føler

Jardar rimer: januar – jaguar – far – svar – rar

Joakim rimer: julenek – julelek – julestek – blek

Nasjonalbiblioteket, flickr

Ubuntuist, Wikimedia public

Christian Krohg, Nasjonalmuseet

OPPGAVE 9B: LES RIM MED LANG VOKAL.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Jannike rimer: balje – emalje – talje – malje

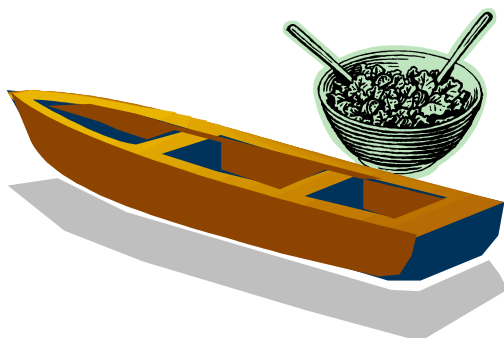
Johannes rimer: brudulje – pulje – patrolje

Benjamin rimer: jommen – bommen – gommen

Bjørghild^u rimer: hølje – mølje – sølje

Josefine rimer: bjelle – gjelde – fjellet^u – spjeldet^u

Björg rimer: jolle – bolle – fjolle – rolle – trollet^u

Espen, 5.kl. Ridabu skole

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD. FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD

OPPGAVE 10A: LES HISTORIEN, DEL 1.

Jonas er en jeger fra Jæren. Jonas trener gjeterhunden i juni. Han trener gjeterhunden i juli også. I august jøgger han og gjør seg klar. I september drar Jonas og gjeterhunden på jakt i fjellet. Men fjellet er tomt for elger.

I oktober jager endelig hunden hans en elg. Jonas jøgger og jakter på elgen. Gjeterhunden bjeffer like ved ei bjørk. Og jammen får Jonas skutt elgen i hjel! Han får og deler den opp og legger stykkene i fryseren.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT Y HAR J-LYD, FEIT U UTTALES «JU», OG INNRAMMET EI/ØY ER DIFTONG.

OPPGAVE 10B: LES HISTORIEN, DEL 2.

Jonas tar av den gjørmete jakka **og** vasker fjeset i baljen. Så drar han hjem **og** besøker jenta si. Jorun får et smykke med juveler. Juveler **er** dyre.

Maia Greiner, 4.kf. & Miriel Karstad, 1.kf.

Jorun jubler **og** spiller av jass fra Youtube. Jonas digger jass. «Jass er den gjeveste musikken jeg vet **om**. Jass gjør meg jublende glad!» sier han.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT Y HAR J-LYD, FEIT U UTTALES «JU», OG INNRAMMET EI/ØY ER DIFTONG.

«Vil du ha litt
jus?» spør
Jorun. «Ja,
tak! Jus lager
jubelbrus!»
rimer Jonas.

«Jeg elsker
jus!» utbryter
Jonas. «Jeg
ønsker meg
jammen jus til
jul, jeg!»

«Jo, jo, det er
vel og bra»,
svarer Jorun.

«Men jeg
synes jammen
heller du bør

ønske deg ny jakke! Den jakken du bruker på
jakt, er jo spjæret og hullete!»

Maia Greiner, 4.kf. & David Josef Karstad, 3. kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD,
FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10D: LES HISTORIEN, DEL 4.

«Jo da, det stemmer!» innrømmer Jonas.

«Men jeg er jo ikke jålete!»

«Jeg klarer meg jo med den spjærete jakka.»

«Jaha», svarer Jorun og lager fjollefjes.

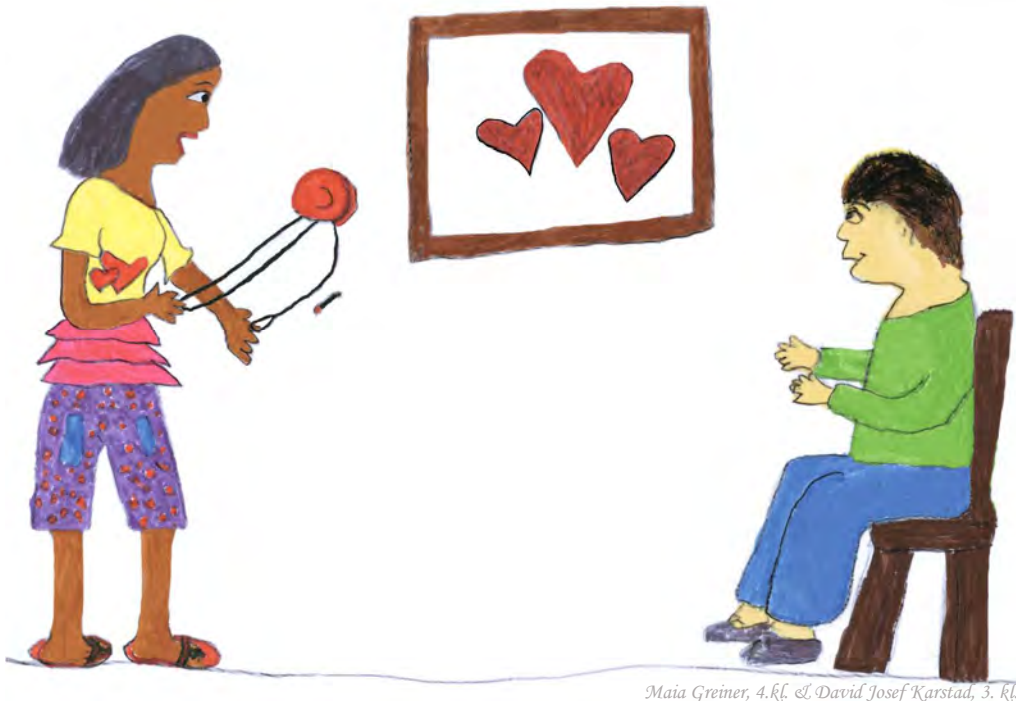

Maia Greiner, 4.kf. L. Alida Karstad, 2. kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD,
FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10E: LES HISTORIEN, DEL 5.

Jorun tar fram jojoen sin. «Vil du se noen kunster?» spør hun. Jo visst vil Jonas se kunster! Det er noe av det gjeveste han gjør! Jorun snurrer jojoen i en jevn bue. Jojoen går i sirkler. «Bravo!» sier Jonas.

Maia Greiner, 4. kl. & David Josef Karstad, 3. kl.

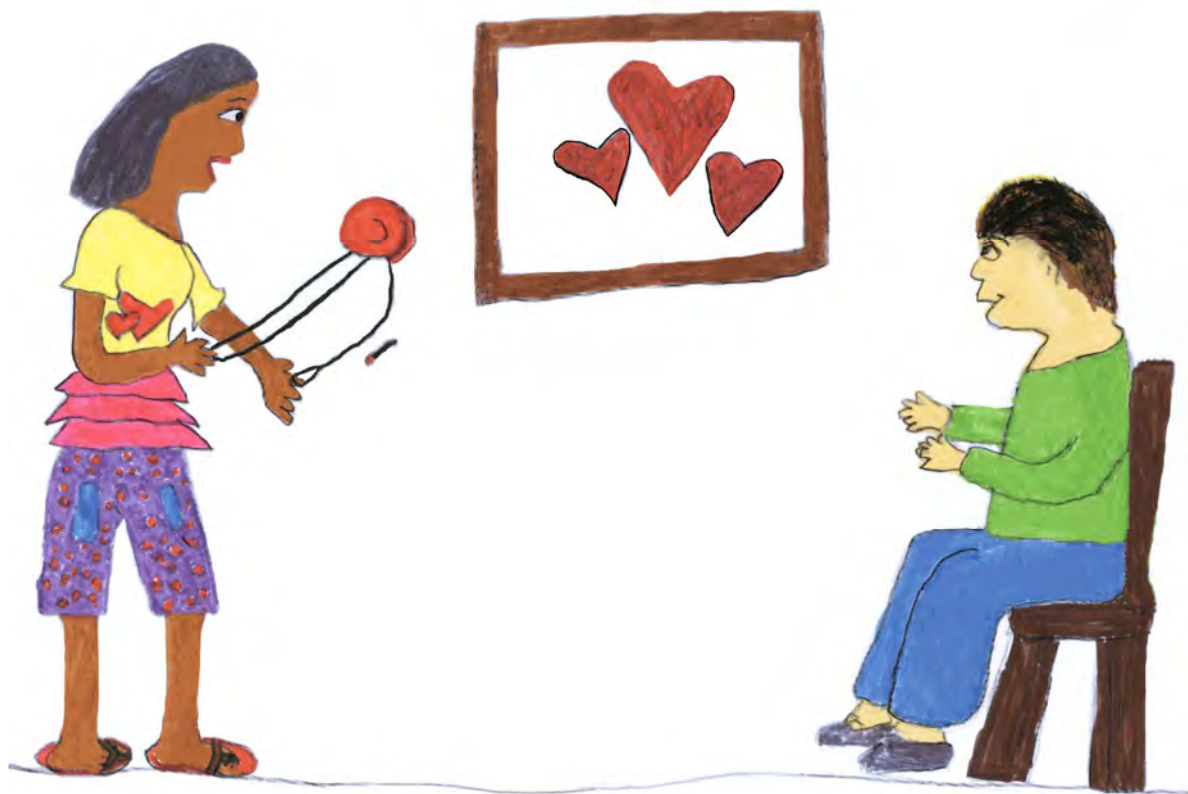

Maia Greiner, 4. kl. & David Josef Karstad, 3. kl.

Jorun fører jojoen fram og tilbake. «Jøye meg!» roper Jonas. «Du er jammen litt av en gjøgler, Jorun!»

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD,
FEIT E HAR Æ-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG, INNRAMMET ØY ER ØY- DIFTONG.

OPPGAVE 10F: LES HISTORIEN, DEL 6.

Maia Greiner, 4.kf. & Miriel Karstad, 1.kf.

Jonas gjør seg til i fjeset: «Hm, vet du at gjøgler skrives med stum G? Det er G foran J-en, men vi sier den ikke!»

«Ja, det vet jeg, vel!» svarer Jorun. «Vet du flere eksempler?» spør Jonas.

Maia Emilie Morn Greiner, 4.kf. & Alida Karstad, 2.kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD,
FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10G: LES HISTORIEN, DEL 7.

Jorun lager kunster med jojoen mens hun sier fram eksempler: «Stum G i gjøre, stum G i gjette, stum G i gjørme **og** gjeter **og** gjespe, stum G i gjøk **og** gjest **og** gjemme, stum G i gjemsel, gjær **og** gjø!»

Plutselig deler Jorun jojoen **op**pi tak**bjel**ken!
Hun blir litt **for**fjamset. Men så farer den videre
som et **jet**fly igjen.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD,
FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10H: LES HISTORIEN, DEL 8.

«Du kan jammen reglene!»
roser Jonas. «Å, ja!» svarer
Jorun mens jojoen snurrer
som et hjul. t8

«Jeg fikk det bra til på skolen.
Men visste du at J-lyden kan
skrives med stum H? Stum H i
hjem **o**g hjul **o**g hjelm!»

Maia Greiner, 4.kf. & David Josef Karstad, 3. kf.

«Jekk deg litt ned!» ler
Jonas. «Puh, jekke meg
ned?» jamrer Jorun.
«Jekke deg ned kan du
sely gjøre!»

Maia Emilie Morn Greiner, 4.kf. & Miriel Karstad, 1.kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10I: LES HISTORIEN, DEL 9.

«Du vet vel ikke at J-lyden kan skrives med G?» spør Jorun. «Joho, det gjør jeg jommen! Du driver jammen gjøn med meg – gjøn med stum G!» sier Jonas.

Jojoen til Jorun farer fram **og** tilbake som et hjul mens hun roper: «J-lyd med G i **gi og gikk, gift og gips, gyllen og gispe, gyse og gifte seg!**»

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT G HAR J-LYD,
FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10J: LES HISTORIEN, DEL 10.

Maia Greiner, 4.kf. & Alida Karstad, 2. kf.

«Du er jammen litt av **ei** jente!» roper Jonas. Han kaster **seg** på kne **foran** henne **og** spør: «Jorun, vil du **gifte deg** med **meg**?» Jojoen stanser brått. Jorun rødmer **og** ser **forfjamset** ut i **fjeset**.

Men så bryter jubelen løs: «Ja, Jonas, ja! **Jeg** vil **gifte meg** med **deg**!» jubler Jorun. Hun kaster **seg** i armene hans **og** sier: «Jonas, **jeg** elsker **deg**!»

Maia Greiner, 4.kf. & David Josef Karstad, 3. kf.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT G HAR J-LYD,
FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

Julegaven til Jonas blir ikke jus. Julegaven blir ikke ny jakke, heller. Jonas får ikke jekk til bilen. Han får ikke bjelleku med jur. Jonas får verken fjærmadrass eller bjørkeskap eller hjemmelaget spekefjøl. Har du gjettet det?

Miriël Karstad, 1.kl.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR Æ-LYD.

OPPGAVE 10L: LES HISTORIEN, DEL 12.

Jo, Jonas får en vakker brud i julegave. Det er den fineste og gjeveste julegaven Jonas kunne fått! Jonas er jammen den heldigste jegeren blant alle jegere på Jæren.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD FEIT G HAR K-LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD.

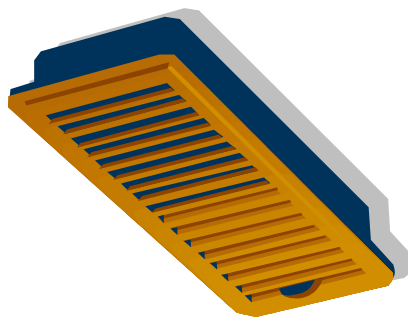
OPPGAVE 11A: DEL OPP I ORD MED LODDRETTE LINJER.

Jørgen|rimer|lærhererderfjærgjær
Joakimrimergulhulkuljululhjulfulgl
Jesperrimerfølerfjølørersølersetesdøler
Vanjarimerfjesheslespesmajones
Tanjarimerjulenekjulelekjulestekblek
Nadjarimerfarrarsvarjanuarjaguar

OPPGAVE 11B: DEL OPP I ORD MED LODDRETTE LINJER.

Jonatanrimerbaljemaljetaljeemalje
Julianerimerfjøsnoøsdøsløspøsøs
Siljerimerjommenbommengommen
Gunbjørgrimerhøljemøljesølje
Bjørgrimerjollebolleffjollerolletrollet
Majarimerfjelletpjeldetgjeldetbjelle

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT O HAR Å-LYD.

OPPGAVE 12: SETT STREK FRA ORD TIL BILDE.

jeger

fjøs

jaguar

fjes

majones

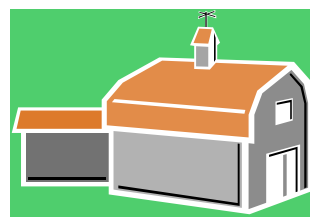
fjøl

juletre

fjær

jagerfly

Kfiek - CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1149434>

Bjørn Kullerud, 10.kl.

jubler

OPPGAVE 13: LØS REBUSEN. BYTT UT TALESYMBOLER OG STORE BOKSTAVER MED SMÅ BOKSTAVER. LES SETNINGEN.

NB: DER DET ER TO RUTER UNDER TALESYMBOLER, SKAL DET VÆRE DOBBEL KONSONANT. ALLE SETNINGER OG NAVN SKAL STARTE MED STOR BOKSTAV! SETT RIKTIG TEGN TIL SLUTT.

1 Æ-LYD

	O		A		E			E		E			Å		Æ		E		.
					e														

2

	O		U			Å			U		E		E		A			A		.

3 Å-LYD STUM G

	O		A			I		E			A		O	G		U		.
													o	g				

4

	O		O	E			Å		I	E			E				U	E	.

5 Å-LYD STUM G

	O		A			Å		I		E		E		O	G		U		.
														o	g				

6

	O		A			Å		E				U			I			U		.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT O HAR Å-LYD.

OPPGAVE 14A: SKRIV J-LYD-ORD MED J I STAVSKRIFT.

ja

ja

jeg

jeg

jo

jo

i fjor

i fjor

jula

jula

jente

jente

OPPGAVE 14B: SKRIV J-LYD-ORD MED J I STAVSKRIFT.

juni

juni

juli

juli

januar

januar

en fjord

en fjord

et jorde

et jorde

jorda

jorda

OPPGAVE 15: STAVELSESEDELING

SETT PRIKK UNDER VOKALENE: A, E, I, O, U, Y, Æ, Ø, Å.

SETT BARE ÉN PRIKK UNDER DIFTONGENE: EG.

TEGN EN BUE FOR HVER STAVELSE.

Jeg gikk til jeger Jonas.

Vi jaktet jo på hjort.

Jeg gjorde gjerne jobben

og jogget jevnt og fort.

En jentegjeng fant

jordbær bak et hjul.

Et jetfly jagde

jerv og hjort i skjul.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG,
FEIT O HAR Å-LYD, INNRAMMET RT ER ʀ-LYD, RN ER ɳ-LYD, NG ER ŋ-LYD, SKJ ER ʃ-LYD.

OPPGAVE 16: KLIPP UT EN SETNING, DEL OPP I ORD OG PUSLE.
KLIPP I BOKSTAVER OG PUSLE SAMMEN. LES DET DU HAR SKREVET.

Jeg gikk
til jeger
Jonas.

Vi jaktet
jo på hjort.

Jeg gjorde
gjernene jobben
og jogget
jevnt og fort.

INNRAMMET RT ER ʀ-LYD, RN ER ŋ-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG,
STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT O HAR Å-LYD.

En jentegjeng
fant jordbær
bak et hjul.
Et jetfly
jagde jerv
og hjort i skjul.

Carol M. Highsmith, rawpixel.com

Maria Elise Karstad

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.
FEIT O HAR Å-LYD, INNRAMMET RT ER ʈ-LYD, RN ER ɳ-LYD, NG ER ŋ-LYD, SKJ ER ʃ-LYD.

OPPGAVE 17: LES TEKSTEN, OG MARKER NØKKELO^URD:

FINN IGJEN NØKKELO^URDENE I OPPGAVE 10 A, OG STREK UNDER DEM.

Jonas	jeger	trener	gjeterhunden
jakt	tomt	jager	elg
bjeffer	skutt	stykkene	fryseren

FINN IGJEN NØKKELO^URDENE I OPPGAVE 10 B-C, OG STREK UNDER DEM.

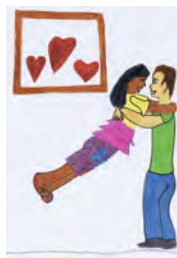
vasker	fjeset	hjem	jenta
juveler	Jorun	jubler	jass
jus	ønsker	jul	jakke

FINN IGJEN NØKKELO^URDENE I OPPGAVE 10 D-G, OG STREK UNDER DEM.

ikke jålete	spjærete	jakka	fjollefjes
jojoen	jevn bue	sirkler	gjøgler
stum G	eksempler	takbjelken	forfjamset

FINN IGJEN NØKKELO^URDENE I OPPGAVE 10 H, OG STREK UNDER DEM.

reglene	skolen	stum H	Jekk ... ned
j-lyden	med G	gjøn	gifte seg

FINN IGJEN NØKKELO^URDENE I OPPGAVE 10 I-J, OG STREK UNDER DEM.

kne	gifte deg	rødmer	forfjamset
jubelen	Ja	kaster seg	elsker

FINN IGJEN NØKKELO^URDENE I OPPGAVE 10 K-L, OG STREK UNDER DEM.

Julegaven	ikke	jus	jakke
jekk	bjelleku	fjærmadrass	spekefjøl
brud	heldigste	jegeren	Jæren

OPPGAVE 18: SE PÅ NØKKELO^URDENE OG GJENFORTELL.

LES ORDENE OVENFOR FRA VENSTRE MOT HØYRE, ELLER SE PÅ NØKKELO^URDENE I OPPGAVE 10. SI HELE HISTORIEN TIL EN VOKSEN, EN VENN, ELLER DEG SELV. HUSKET DU MASSE?

STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT G HAR J-LYD ELLER K-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

J-lyd med HJ

J-lyd med HJ-vers: CD nr. 60

Tekst og melodi: Toril Karstad, vokal: Christina Knudsen, 7. kl.,
komp og opptak: Øyvind Åge Berg, illustrasjon: Lydia Madeleine Popkema 10. kl.

Hjorten fikk hjert estans
og hjern erystelse. Den
ble kjørt i hjel av hjulet.
«Hjelp, det ble hjørn espark!
Den skulle ha brukt hjelm!»
sa sjåføren på hjemveien.

G OG H FORAN J ER ALLTID STUM!

INNRAMMET EI ER EI-DIFTONG, INNRAMMET RT ER t-LYD, INNRAMMET KJ ER ç-LYD,
INNRAMMET RN ER ŋ-LYD, INNRAMMET SJ ER j-LYD, FEIT E HAR æ-LYD, FEIT O HAR å-LYD.

OPPGAVE 19: FINN LYDEN J SKREVET MED SYMBOLET HJ.

SI LYDEN MENS DU TEGNER RING RUNDT SYMBOLET (BOKSTAVGRUPPA).

bgreifædhjauvmhjtupaupøeiubystpaumhjeivdejæjfvhh
jspghjaudgævmihjtuypaufeihjstpauæjfvhhjsgaudgthj
kvdauvhjkøfeiøubhjdvevjæjfvhhjsgaudgtynvkhjtupau
phjlkøubystpdhjspgyauhjbgråkvjyeihjtuøpihjubyshjauj
æhjågmehjvdiejfvhhjsgaudtyaubgiråkvhjtupauplkøfe
ihjbygmejæjfvhaubgråkdauhjmhtuvpaustpæfvhhjsphj
gauyøeifædauveimhtupaupøubyhjstpauvihjdeiæjfejvh
hjaubgråhjkvyefædhjmhtupauplkhjeiøubyhjstpauhjæ
åghjvdiejpglmæåmnvsoedaubygrmlkøæåihjæøåktrslk

Peter Popkema, 5.kl.

J-lyd med GJ

J-lyd med GJ-vers: CD nr. 61

Tekst og melodi: Toril Karstad, vokal: Sandra Karine Iversen, 6. kl.,
komp og opptak: Øyvind Åge Berg, illustrasjon: Lydia Madeleine Popkema, 10. kl.

Den gjerrige gjeteren gjespet,
hunden gjødde **o**g gjøken gol.
Da gjestene kastet litt gjørme,
gjemte gjeteren seg bak gjerdet.
Han gjorde seg til gjøgler **o**g slang
gjødsel, så det gjallet.
De ggjennomskuet at han gjerne
ville gjøre gjengjeld.
Den gjerrige gjeteren gjespet,
hunden gjødde **o**g gjøken gol.

G OG H FORAN J ER ALLTID STUM!

INNRAMMET EI ER EI-DIFTONG, INNRAMMET RT ER t-LYD, INNRAMMET RN ER n-LYD,
INNRAMMET SJ OG FEIT S HAR j-LYD, FEIT D HAR t-LYD, FEIT E HAR æ-LYD, FEIT O HAR å-LYD.

**OPPGAVE 20: FINN LYDEN J SKREVET MED SYMBOLET GJ.
SI LYDEN MENS DU TEGNER RING RUNDT SYMBOLET (BOKSTAVGRUPPA).**

bgreifædgjauvmgjtupaupøeiubystpaumgjeivdejæjfvhp
mgjsgggjaudgævmigjtuypaufeigjstpauæjfvhgjsgaudi
gtgjkvdauvgjkøfeiøubgjdvevjæjfvhgjsgaudgtynvkgjtu
paupgjlkøubystpdgjsggyaugjbgråkvjyeigjtuøpigjubysk
gjaujæggågmegjvdiejfvhgjsgaudtyaubgiråkvgtupaup
lkøfeigjbygmejæjfvhaubgråkdaugjmgjtuvpaustpæfvhl
gjsgjggauyøeifædauveimgjtupaupøubygjstpauvigjdeiæ
jfejvhgjaubgrågjkvyefædgjmgjtupauplkgjeiøubygjstpl
anugjæåggjvdiejpglmæåmnvsoedaubygrmlkøæåigjæi

Peter Popkema, 5.kl.

J-lyd med G som vikar for J

J-lyd med G-vers: CD nr. 62

Tekst og melodi: Toril Karstad, vokal: Helene Flacké, 9. kl.,
komp og opptak: Øyvind Åge Berg, illustrasjon: Lydia Madeleine Popkema, 10. kl.

En **gild** og **gyllen** bukk fra **G**eilo
gikk til **g**eita og ble **gift**.
Men **g**eita gir ham **gift** og **gips**,
har **gikt** og **g**eiper **gyselig**.

OPPGAVE 21:

SETT RING RUNDT ALLE G-ER FORAN I, Y OG EI SANGEN, OG SI J.
HUSK PÅ AT HER ER IKKE G SYMBOL FOR G-LYDEN, MEN J-LYDEN.

INNRAMMET EI ER EI-DIFTONG, FEIT U HAR O-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT G HAR J-LYD.

OPPGAVE 22: LES J-ORD MED STUM H FORAN J.

1

hjem
hjelp
hjelp
hjul
hjørne

2

hjerne
hjernen
i hjel
ihjelslåt
hjulspor

3 KORT VOKAL

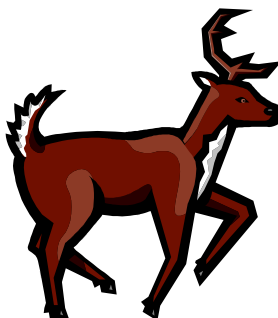
hjem
hjemme
hjerte
en hjort
kronhjort

4 KORT VOKAL

hjulpet
hjemveien
hjemover
hjortestek
hjelppeleier

SB_Johinny - CC BY-SA 3.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1894977>

OPPGAVE 23: LES J-ORD MED STUM G FORAN J.

1

gjør
gjøre
igjen
gjorde
gjennom
gjøk

2

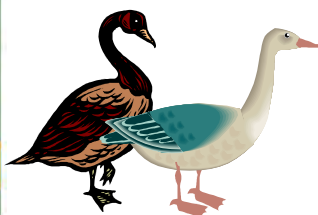
å gjø
gjær
gjeter
gjerne
gjerning
gjerde

3 KORT VOKAL

gjest
gjengjeld
gjette
å gjelde
gjødsel
gjess

4 KORT VOKAL

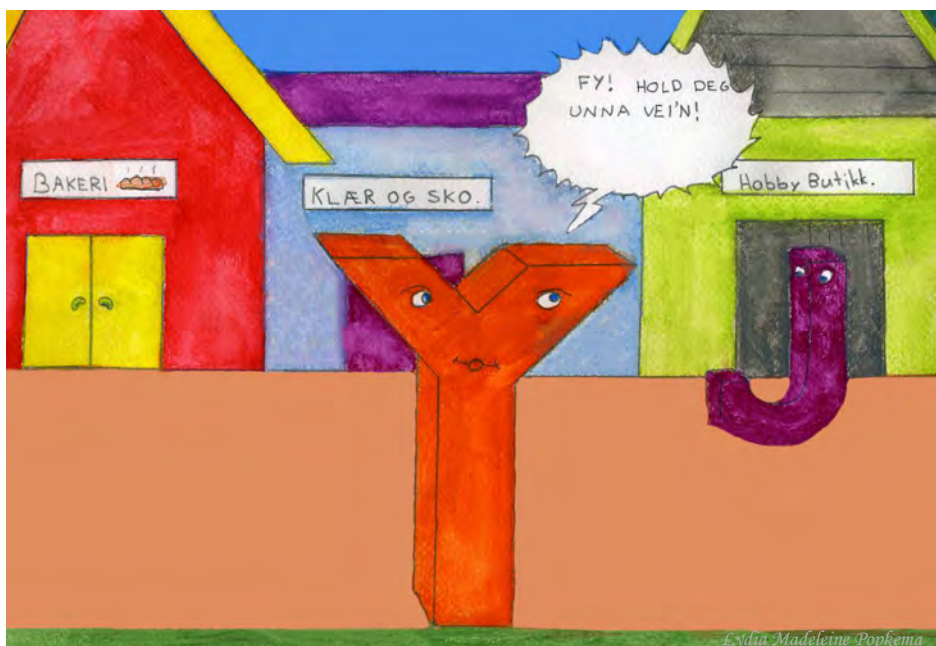
gjemme
har gjort
å gjenta
gjespe
gjemsel
gjørme

Chris Fourie, Dreamstime

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD. FEIT EI HAR DIFTONGEN EI. FEIT D HAR T-LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT S HAR J-LYD, INNRAMMET RT HAR t-LYD, INNRAMMET RN HAR r-LYD.

OPPGAVE 24: LES J-ORD MED G SOM VIKAR FOR J.

I og Y, de er så kry:
Ingen J vil de foran seg se.
EI (og ØY) er like sta:
J-en vil de ikke ha!

Derfor er g vikar for j foran i, y og ei. Les ☞:

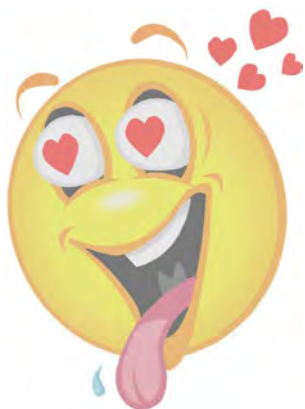
☞ ☞ ☞ ☞ ☞ ☞ ☞
gi gir gitt gift gips gifte gispe
☞ ☞ ☞ ☞ ☞ ☞ ☞
gikk gyse gyllen gyte gynge gilda
☞ ☞ ☞ ☞
geit geitebukk geitost geipe

Jøye meg! Det er jammen lov med j foran øy i J-ord!

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, INNRAMMET EG/ØY ER DIFTONG, INNRAMMET NG ER ŋ-LYD,
FEIT O HAR Å-LYD, FEIT U HAR O-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

OPPGAVE 25: SETT STREK FRA ORD TIL BILDE.

gi

geit

en hjort

gjess

Ragnhild Haakenstad, 4.kf.

Alida Karstad, 3.kf.

gjørme

hjernen

geiper

gifte seg

hjørne

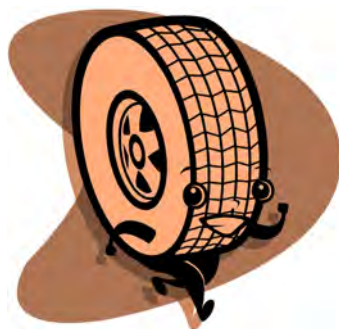

hjelper

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, INNRAMMET EI/EG ER EI-DIFTONG, INNRAMMET RN OG RT ER BAKGOMLYDER.

OPPGAVE 26: SETT STREK FRA ORD TIL BILDE.

gjennom

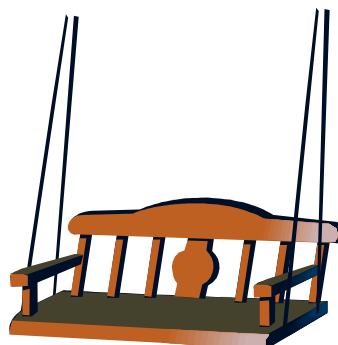
gips

gjø

gikk

en gjeter

hjem igjen

hjulet

gynge

gjemsel

gjesper

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT G HAR J-LYD, INNRAMMET NG ER ŋ-LYD.

OPPGAVE 27: LØS REBUSEN. BYTT UT TALESYMBOLER OG STORE BOKSTAVER MED SMÅ BOKSTAVER. LES SETNINGEN.

NB: DER DET ER TO RUTER UNDER TALESYMBOLER, SKAL DET VÆRE DOBBEL KONSONANT. ALLE SETNINGER OG NAVN SKAL STARTE MED STOR BOKSTAV! SETT RIKTIG TEGN TIL SLUTT.

1

		Y			A			E		E			Y			O			E		.
-																					

2 STUM G

Å-LYD STUM G

<u>G</u>		Ø		E	<u>O</u>	<u>G</u>	<u>G</u>		Æ				U		G	.
<u>G</u>					o	g	g								G	

3 STUM G

Å-LYD STUM G STUM G

<u>G</u>		O		D	E	<u>O</u>	<u>G</u>	<u>G</u>		Ø				U		G	.
<u>G</u>				d		o	g	g								G	

4 STUM H

Å-LYD STUM G STUM H

<u>H</u>		E			<u>O</u>	<u>G</u>	<u>H</u>		U				U		H	.
<u>H</u>					o	g	h								H	

5 STUM H

Å-LYD STUM G STUM H

<u>H</u>		E		<u>O</u>	<u>G</u>	<u>H</u>		E					U		H	.
<u>H</u>				o	g	h									H	

6

Æ-LYD

Å-LYD

J-LYD

Å-LYD STUM G J-LYD

<u>G</u>	E			I		A			<u>O</u>		J	I		<u>O</u>	<u>G</u>		I		.
G	e								o		J	g		o	g	g			

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT G HAR J-LYD.

OPPGAVE 28A: SKRIV J-LYD-ORD MED HJ I STAVSKRIFT.

hjernen

hjernen

hjorten

hjorten

hertet

hertet

hjulpet

hjulpet

hjem

hjelm

hjørne

hjørne

OPPGAVE 28B: SKRIV J-LYD-ORD MED HJ I STAVSKRIFT.

hjelp

hjelp

hjelpsom

hjelpsom

i hjel

i hjel

hjem

hjem

hjemme

hjemme

hjertelig

hjertelig

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT U HAR O-LYD.

OPPGAVE 29A: SKRIV J-LYD-ORD MED GJ I STAVSKRIFT.

gjøre

gjøre

gjorde

gjorde

gjette

gjette

gjelder

gjelder

å gjenta

å gjenta

å gjemme

å gjemme

OPPGAVE 29B: SKRIV J-LYD-ORD MED GJ I STAVSKRIFT.

gjørme

gjørme

gjess

gjess

igjen

igjen

gjespe

gjespe

gjest

gjest

gjengjeld

gjengjeld

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD

OPPGAVE 30A: SKRIV J-LYD-ORD MED G SOM VIKAR FOR J I STAVSKRIFT.

gi

gi

geit

geit

gikk

gikk

geipe

geipe

gips

gips

gyllen (gulfarget)

gyllen

OPPGAVE 30B: SKRIV J-LYD-ORD MED G SOM VIKAR FOR J I STAVSKRIFT.

gispe

gispe

gift

gift

gyse

gyse

gifte seg

gifte seg

gyte (legge fiskeegg)

gyte

gynge

gynge

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT G HAR J-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG, INNRAMMET NG ER η-LYD.

EKSTRAOPPGAVE 1: LES RIM MED J-LYD.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Jorun rimer: jordet – more – gjorde – klore
Jan rimer: gjøre – høre – øre – føre – smøre
Gjoran rimer: gjennom – enn om – vend om
Gjermund rimer: hjem – lem – dem – brem
Jonas rimer: jord – fjord – bord – ord – nord
Ingjerd rimer: gjøk – løk – røk – føk – søk – øk

Per Harald Olsen - CC BY-SA 3.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1887345>

Bildet viser en
gjøkunge i et
rørsangererrede.
Gjøkungen har
sparket ut alle
rørsangereggene.
Nå tror rørsangerne
at gjøken er deres
egen unge og mater
den selv om den
er mye større enn
dem.

Gabriel Buissart - Romelaere, Clairmarais FR,
CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2131993>

EKSTRAOPPGAVE 2: LES RIM MED J-LYD.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Jo rimer: hjulene – ulene – hulene – kulene
Jan rimer: gjødde – klødde – blødde – snødde
Hjalmar rimer: gjære – være – gjerde – pære
Hjørdis rimer: gjødselen – fødselen
Gjørund rimer: gjeldd – fjell – spjeldd – selg

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT D HAR T-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT U HAR O-LYD, FEIT O HAR Å-LYD,
INNRAMMET NG ER ŋ-LYD, INNRAMMET RN ER ŋ-LYD, (RS ER J-LYD I MANGE DIALEKTER, OGSÅ I RØR+SANGER.)

EKSTRAOPPGAVE 3: DEL OPP ORDENE I SANGEN MED LINJER.

JEG|GIKK|TILJEGERJONAS.

VIJAKTETJOPÅHJORT.

JEGGJORDEGJERNEJOBBEN

OGJOGGETJEVNTOGFORT.

ENJENTEGJENGFANT

JORDBÆRBAKETHJUL.

ETJETFLYJAGDEJERV

OGHJORTISKJUL.

EKSTRAOPPGAVE 4: DEL OPP ORDENE I SANGEN MED LINJER.

HJORTEN|FIKKHJERTESTANS

OGHJERNERYSTELSE.

DENBLEKJØRTIHJELAVHJULET.

HJELPDETBLEHJØRNESPARK!

DENSKULLEHABRUKTHJELM

SASJÅFØRENPÅHJEMVEEIEN.

INNRAMMET EI/EG ER EI-DIFTONG, INNRAMMET RT ER t-LYD, INNRAMMET KJ ER ç-LYD, INNRAMMET RN ER r-LYD, INNRAMMET NG ER ŋ-LYD, INNRAMMET SJ/SKJ ER j-LYD, FEIT G HAR J-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT O HAR Å-LYD.

EKSTRAOPPGAVE 5: DEL OPP ORDENE I SANGEN MED LINJER.

DEN|GJERRIGE|GJETERENGJESPET,
HUNDENGJØDDE OG GJØKENGOL.
DAGJESTENEKASTETLITTGJØRME,
GJEMTEGJETERENSEGBAKGJERDET.
HANGJORDESEGTILGJØGLER
OGSLANGGJØDSELSÅDET GJALLET.
DEGJENNOMSKUETATHAN
GJERNEVILLEGJØREGJENGJELD.
DENGJERRIGEGJETERENGJESPET,
HUNDENGJØDDE OG GJØKENGOL.

EKSTRAOPPGAVE 6: DEL OPP ORDENE I SANGEN MED LINJER.

ENGILD OG GYLLENBUKKFRA
GEILOGIKK TIL GEITAOGBLEGIFT.
MENGEITAGIRHAMGIFT OG GIPS,
HARGIKTOGG EIPER GYSELIG.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, INNRAMMET EG/EI ER EI-DIFTONG, INNRAMMET NG ER ŋ-LYD, INNRAMMET RN ER ŀ-LYD, FEIT O HAR Å-LYD. FEIT E HAR Æ/I-LYD, FEIT U HAR O-LYD, FEIT D HAR T-LYD.

EKSTRAOPPGAVE 7: FYLL INN RIKTIG SYMBOL FOR J-LYDEN.

_____ onas er _____ eger på _____ æren.

_____ orun var _____ emme og fikk _____ uveler.

_____ orun _____ orde kunster med _____ o _____ o.

_____ orun sa J-ord i _____ en og i _____ en.

Ville _____ orun _____ ifte seg med _____ onas?

_____ onas fikk ikke _____ ekk eller _____ akke.

_____ ulegaven var ikke _____ us, men en brud.

_____ elpepleieren har _____ ulpet _____ eteren.

« _____ elp meg _____ em!» _____ ispet _____ enta.

De _____ ublet da _____ eg _____ entok visa.

Bonden strødde _____ ødsel på _____ ordet.

Nigel Jones, CC BY-SA 2.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=10372111>

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, INNRAMMET EG/EI ER EI-DIFTONG,
FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, FEIT D HAR T-LYD, FEIT U HAR O-LYD.

EKSTRAOPPGAVE 8: FYLL INN RIKTIG SYMBOL FOR J-LYDEN.

 eita i visa eipet yselig.

 eg vil o øre en eld.

En ild, yllen eitebukk iftet seg.

 eita orde ikke en eld.

I uni og uli i f or var vi emme.

 eteren espet og hunden ødde.

Ta ær i deigen, og bak ylne kaker!

Bak erdet ikk ess og eiter.

Nå elder det å øre emmeleksa.

 eg etter at du orde leksa før.

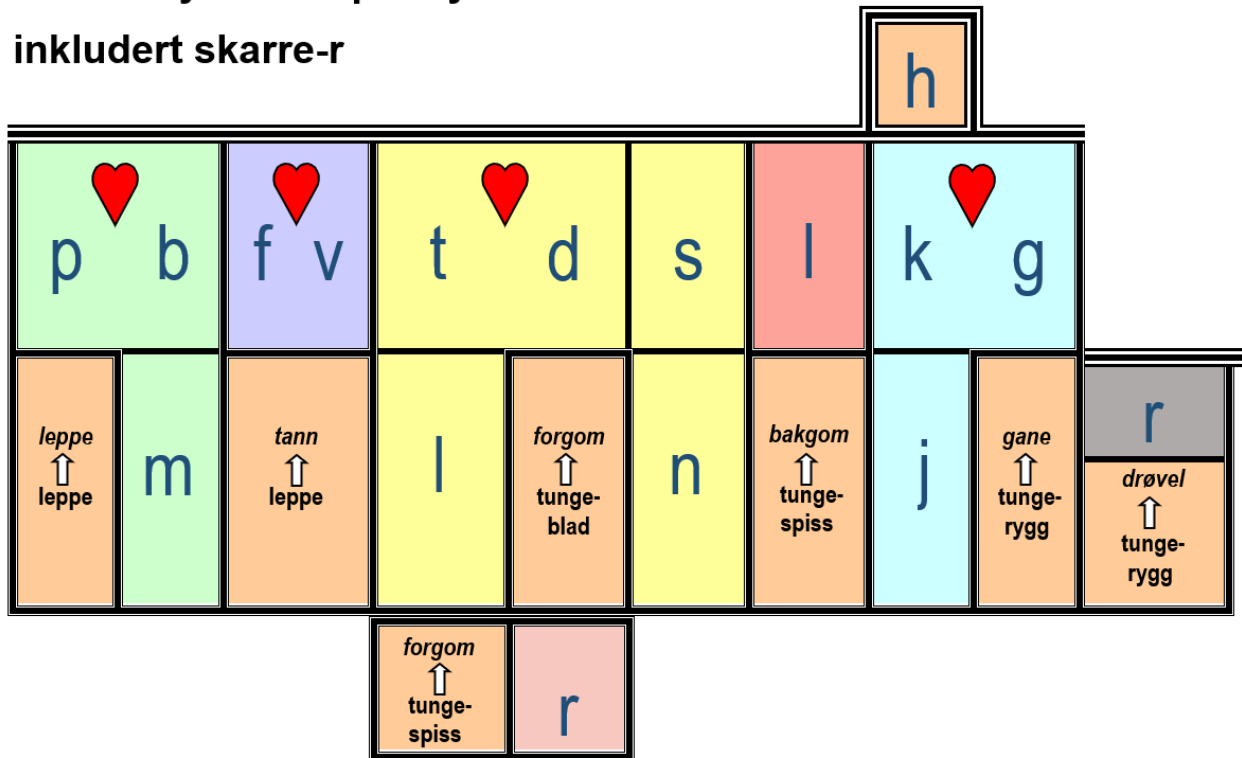
Bil ulene ikk ennom ørma.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, INNRAMMET EG/EI ER EI-DIFTONG,
FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT U HAR O-LYD.

Bokstavlydenes språklydhus

inkludert skarre-r

Vokaler: a e i o u y æ ø å

Diftonger: ei au øy ai

FOKUS © Toril Karstad Kreativ Læring

Hjerte symboliserer stemt/ustemt-par. Døra angir artikulasjonssted, der nedre artikulator er aktiv og derfor nevnes først (leppe mot tann).

